

"Kalurneiu" sisust.

"Kalurneiu" peamiseks motiiviks on ühe noore saaretüdrukul palav armastus oma kehva kodunurga vastu ja tema võitlus selleks, et saavutada saarekaluritele paremaid töö- ja elutingimusi. Me näeme aga, kuidas elu ise ja inimeste tigeus teeb siirale ja puhastadamlisele tüdrukule võitluse peegu võimatuks, kuini ta siski saavutab oma igatsed, töö ja õiguse". Operetis muidugi ei puudu ka armastuse motiiv, kuid tavaliselt lahendust sellele ei järgne. "Kalurneiu" on püütud opereeti raamides jätta võimalikult realistlikuks ning kinni pildada enam-vähem elulähedasest usutavusest. Sätra ja kergemat laadi jõubustuste armastaja leiab aga pressiballi-vaatusest kindlasti seda, mida ta süda ihkab.

"Kalurneiu" on opereeti, kus puudub küll täiesti sentimentaalset-mine, kuid selle asemel on antud kauneid meeleolusid.

Pilt Ardna muusikas kajastub nii rahvusvaheline kui ka kodumaine (saartele omane) rahvuslik koloriit. "Kalurneiu" muusika on "Estonia" suurendatud opereeti orkestrile seadnud Paul Karp.

Elm ä n g.

Suvel ühe Saaremaa lähedal asetseva väikese saare rahvas ootab mererehket koju kalureid, viites aega võrgupaikamisega ja mõnusa kilaklaskiga. Külatüdrukutele on suureks sensatsiooniks, et üks neist, ghnaasiumiharidusega Ingel Voog, kavatses tõsiselt siirduda suurele maale, kuid mitte seiklushimust "õnne ja printsi" otsima, vaid selleks, et teostada suuremaid igatsusi — teha midagi oma väikese, ahnelises viletsuses manduva kodusaare heaks. Ootamatult saabub saarele salk-kirjanike tulek ei ole päriselt juhust, vaid peatoimetaja Kaselaan on erilise soovitud külastada saart, kus tema noore üliõpilasena on veetnud ühe hrua ja romantilise suve. Kuna nooremad mehed siirduvad kilakammitaridega kõrtsi tantsuma, jääb Kaselaan vestlema Ingel Voogiga. Ingel on talle stimpaatne haruldase sarnasuse tõttu kellegi kallil kadunuga. Kuna peatoimetaja näib olevat lahke ja sõbralik inimene, palub Ingel Voog endale kohta toimetuses. Mõninga puiklemise järele Kaselaan nõustub, kuna talle tundub, et Inglis peitub enam-vähem silikku kui teistes temataolistes tüdrukutes. Kaselaane vastutule-likkust mõistab aga valesti toimetuse sekretär Ulo Aas ja solvab taht-likult Ingit, lootes, et tüdruk tema käitumisest hirmutatuna loobub mõitest pääseda ajakirjanike sekka. Samal ajal saabuvad merelt oodatud kalurid, ja kuigi vahpeal saareneid on sildamihkult sõbrus-taanud inimneestega, unustatakse nood nüüd sedamaid. Küliarhvas võtab juubeldades vastu kalurid, kelle võrgud on täis saaki. Aja-kirjanikud peavad lahkuma kõigist tähelepandamähtl.

I v a a t u s.

Järgneval kevadtalvel, "Õhtulehe" toimetuses. 1. pilt korrektooris. Korrektoorte vestlusest selgub, et Ingel Voog siiski on sügisesel asunud ajalehe juurde tööle, kuna samal ajal toimetuse sekretär Aas, olles oma sügisesel välismaareisil jäänud sõja jalgu, on hakanud oma lehele sõjakirjasaatjaks länerindelt. Toimetuses asendab teda praegu Ingel Voog. See tekitab toimetuse naistes muidugi paksu verd, kuna arva-takse, et Ingel teeb karjääri vaid selle tõttu, et ta on peatoimetaja sõbratar. Oodatakse põnevusega tagasi Aasa. Aas on teel koju koha-nud Brüsselis sõjapõgenikku, "Õhtulehe" peaktsionäri Soonvaldi tüdrt Karinit, ja temaga kihlunud. 3. pildis näeme toimetusruumi, kus "lehetegemine" parajasti on lõppemas. Ka siin oodatakse Aasa, eriti ärevuses on Ingel Voog. Toimetuses ilmub äkitselt Karin Soon-vald, niisama tujukusest, et näha, millistes oludes tema peigmees seni töötas. Ka teda üllatab, et Aasa asendab naine, kes toimetusse tuli alles sügisesel, ja ka tema naiselik kadetus oleiab Ingit edu taga midagi kahlast. Paratamatult juhtub nii, et mõlemad naised titlevad teine-teisele travvusi. Karini äsitsusel hakkab Ingel järsku mõlerna aja-kirjanike pressiballile minemiseest. Tal ei ole aga parajasti küllalt raha ja nii palub ta ühe korrektoori endale käendataks ning ostab kleidi võlgu. Tema äraolekul saabub toimetusse Aas ja asub pea-toimetaja kabinetis lõpetama üht vestet. Peatoimetaja Kaselaan on hekkeks üks toimetuse ruumis ja võtab vastu telefonikõne kauba-majast, kust tahetakse saada täpsemad andmeid Ingel Voogi kohta. Kuuldes, milles asi seisab, lubab heasüdamlik toimetaja isiklikult öien-dada Ingit arve, sest ta tahab, et neiu pääseks takistamatult ballile, kõtgi Karini kluste. Seda telefonikõnet kuulab peat korrektoir Virve, õel tüdruk, kes Ingit ei sall. Järgneb peatoimetaja ja Aasa kohtamine. Peatoimetaja jutustab Aasale Ingel Voogi andekusest ja edust, püüdes Aasa lepitada Ingitaga kui võistlajaga tööalal. Aasale aga Ingit toimetuses viibimine ei meeldi ja esimesel kokkupuutumisel annab ta tüdrukule seda tunda. Aasa veste pärsat tulebki noorte vahel kokku-põrge, mida aga katkestab Karini telefonikõne. 4. pildis Ingel võtab korrektoiriruumis vastu oma sõbratari kodusaarelt, koolitüdruku Veski-Tiitu, kes salaja on põgenenud pealtna, et siin pressiballil kohata oma "armastust", "Õhtulehe" karikatüristi Jüri Põldmaad. Vaest Tiitit tabab aga suur pettumus. Ingel ei taha koolitüdrukut lasta ballile ja keeldub karmilt igasugusest abist. Onnaks kohtab aga Tiitu Jürit ja saab tema niikaugele, et ta ise lubab teda viia ballile, muidugi Ingit teadmata. Lõbus paaritke lahkuib, et segamatult septiseda oma "sõja-nõu". Korrektoouri tuleb Aas ja palub Ingitil andestust oma järsu käitumise pärsat. Ka Ingel vabandab, kuna temagi valduses ei olnud täiesti erapooletu. Nimelt on temale Aasa pooll ülestõstetud vallas-emade kushinus eriti õrn koht. Ta ei ole ise ktili vallastaps, kuid teab kllajuttude kaudu, et ta ei kannu oma õige isa nime. Erna nooruse eksimvus puudutab valusalt tema enesetunnet. Nii lepvadki noored ja lahkuva töölt suurimas sõpruses. Pärsat seda kohe helistab Karin Soonvald ja kuuleb jooksupsõpsilt, et tema peigmees on lahkunud Ingit Voogiga, olles aga veerand tundi varem keeldunud kohtamast te-maga — ajapuudusel.

II v a a t u s.

Ajakirjanike pressiball. Peatoimetaja Kaselaan jagab heidest loose neiukestele, kuid kogu aeg hoidub ta peamiselt Ingit Voogi lähedusse. See rlihvab Ulo Aasa, kes oletab, et vananev toimetaja Ingitle teatud tagamõttega läheneb. Kuid tema enda sõpruss Ingit Voogiga ei meeldi